



2 במרץ 2017

איומי מנהיג חזבאללה חסן נצראללה כלפי ישראל והערכת משמעותם



חסן נצראללה בנאום ביום הזיכרון השנתי לשלושה שהידים בכירים של חזבאללה ("המפקדים שהידיים") ראע'ב חרב, עבאס מוסוי ועמאד מע'ניה. בתמונה נראות (משמאל) דמויותיהם של, שלושת השהידיים הבכירים, שהפכו ע"י חזבאללה לסמל ההקרבה (אלמנאר, 16 בפברואר 2017).

כללי

1. בנאומו לרגל יום השנה להריגתם של שלושת השהידיים הבכירים של חזבאללה (ראע'ב חרב, עבאס מוסוי ועמאד מע'ניה), ובראיון לערוץ טלוויזיה איראני, התייחס חסן נצראללה בהרחבה לסוגיות המלחמה עם ישראל. לדבריו רואה ישראל בחזבאללה איום אסטרטגי ראשון במעלה ולפיכך היא מרבה לאיים במלחמה ולהדגיש את ההרס הרב שיגרם לתשתיות לבנון במלחמה זאת ("דוקטרינת הצ'אחיה"). לדברי נצראללה איומים מעין אלו הושמעו בעבר אולם הם התרבו לאחר בחירתו של דונלד טראמפ לנשיא ארה"ב. נצראללה ציין, כי הוא אינו סבור, כי פני ישראל למלחמה. הוא שב והדגיש, כי בפועל ישראל מורתעת מלצאת למלחמה משום שהיא מודעת היטב ליכולותיה הצבאיות של חזבאללה, שתמנענה ממנה להשיג "ניצחון מובהק ומוחלט" במלחמה הבאה.

2. כדי להמחיש את היכולות הללו, ולחזק בכך את המסר ההרתעתי, שם נצראללה את הדגש על יכולת הטילים המדויקים שבידי חזבאללה להסב לישראל נזק רב. הוא ציין את "תרומתו" להעברת מיכל האמוניה ממפרץ חיפה והתרברב (על בסיס מעקב אחר התקשורת הישראלית), כי גם אם יועבר מיכל האמוניה למקום אחר תפגע בו חזבאללה. נצראללה הוסיף, כי יש ביכולתו של הארגון לפגוע בספינה המובילה את האמוניה אל מפרץ חיפה. בנוסף לכך ציין, כי חזבאללה מסוגל לפגוע בכור הגרעיני בדימונה ולהסב לישראל נזק קשה. לדבריו ישראל מודעת לכך, "שאם הטילים [של חזבאללה] יפגעו בכור זה- היא תיפגע, הישות שלהם תיפגע". לשאלת המראיין האיראני "האם באמת תתקוף חזבאללה את דימונה" השיב נצראללה: "אנו מוכנים לבצע זאת ויש לנו את האומץ לעשות כן...".

הערכת הרקע והמשמעויות של ההתבטאויות נצראללה

3. ברקע ההתבטאויות של נצראללה עומדות להערכתנו ההתפתחויות האזוריות והבינלאומיות, שהעלו את "מפלס החששות" של חזבאללה (ונותנת חסותו איראן). בארה"ב עלה לשלטון נשיא הנתפס כפרו-ישראלי וכמי שעלול לנקוט במדיניות תקיפה יותר כלפי איראן. בסוריה ממשיכה חזבאללה במעורבותה העמוקה במלחמת האזרחים תוך שהיא משקיעה תשומות רבות, סופגת אלפי הרוגים ופצועים¹, וזוכה לביקורת קשה בלבנון ובעולם הערבי. בזירה האזורית מתנהל מאבק בין הציר השיעי בהנהגת איראן לבין הציר הסוני בהנהגת סעודיה במעורבות חזבאללה, אשר הפכה ל"זרוע הארוכה" האיראנית בזירות המאבק השונות (עיראק, בחריין, תימן).

4. עליית "מפלס החששות" הניע להערכתנו את נצראללה לשוב ולשלוח מסרי הרתעה כלפי ישראל. התבטאויות נצראללה בדבר הנזק הרב שביכולת חזבאללה לגרום לישראל, עליהם הוא חזר מספר פעמים בשנים האחרונות, נשענות על השדרוג ביכולות הצבאיות של חזבאללה לאחר מלחמת לבנון השנייה. שדרוג זה מצא ביטוי, בין השאר, באספקת אמצעי לחימה מתקדמים ע"י איראן ובכלל זה טילים ארוכי טווח בעלי יכולת פגיעה מדויקת. לטילים הללו ניתן להוסיף מערך כלי טיס בלתי מאוישים אותם ניתן לשגר נגד יעדים "נקודתיים" בישראל. יכולות אלו מאפשרות לחזבאללה, לפגוע באופן חמור ביעדי תשתית ולגרום לאבידות רבות בקרב האזרחים בעת מלחמה.

5. המצאות היכולות הללו בידיו בידי חזבאללה מאפשרת לחסן נצראללה בשנים האחרונות לשוב ולאיים על ישראל לשם הרתעתה מפני מהלך צבאי נגד הארגון. בהתבטאויותיו הוא ציין, כי ברשות חזבאללה "בנק מטרות", שהפגיעה בהן יכולה "להפוך את חייהם של מאות אלפי ישראלים לגיהנום". "בנק מטרות" זה כולל לדבריו יעדים בעלי אופי אזרחי, כלכלי ותעשייתי, כולל תחנות כוח ויעדים בעלי אופי גרעיני (ערוץ אלמיאדין, 3 בספטמבר 2012). אחת מההתבטאויות הללו היה נאומו של נצראללה לפני שנה, שבו איים לפגוע במיכל האמוניה בחיפה, וטען כי האפקט של פגיעה שכזאת יהיה דומה "לפצצה גרעינית"².

¹ על פי כתבה ב"הארץ" התבטא הרמטכ"ל גדי אייזנקוט בועדת החוץ והביטחון של הכנסת, כי לחזבאללה 1,700 הרוגים ויותר מ-6,000 פצועים במלחמה בסוריה (כתבתו של עמוס הראל, הארץ, 24 בפברואר 2017).

² ראו פרסום מרכז מידע מה-25 בפברואר 2016: "נאום האמוניה של חסן נצראללה: האיום על ישראל ומשמעותיותו".



קריקטורה בה נראה חסן נצראללה דורך על ארונות קבורה של פעילי חזבאללה ואומר: "אנו [נמצאים] בתימן, בעיראק, בלבנון ובסוריה" (חשבון טוויטר של גורם המכנה עצמו בערבית "פורש מחזבאללה", 16 בפברואר 2016).

6. נראה לנו, כי על רקע ההתפתחויות האזוריות והבינלאומיות מעוניין נצראללה לחזק פעם נוספת את המסר ההרתעתי כלפי ישראל. מסר זה, בראיית חזבאללה, נשען על יכולותיו הצבאיות המתקדמות של הארגון, ובעיקר על ארסנל הרקטות והטילים שבידיו, היוצרים "משוואה הרתעית" בינו לבין ישראל. עיקרה של משוואה זאת הינו הימנעות שני הצדדים מיזמה מלחמתית בשל החשש הרב מהנזק שהצד האחר יכול לגרום להם. "משוואה הרתעית" זאת, בראיית נצראללה, היא הבסיס לרגיעה בגבול הישראלי-לבנוני, והיא זאת המאפשרת לחזבאללה להעמיק מעורבותו במלחמה בסוריה, מבלי שישראל תנצל זאת לנקיטה של יוזמה צבאית נגדו בגזרה הלבנונית.

נספחים

7. מסמך זה כולל שלושה נספחים:

א. נספח א': ההתייחסות לישראל בנאום חסן נצראללה ביום הזיכרון השנתי לשלושת בכירי הארגון (16 בפברואר 2017).

ב. נספח ב': התייחסות לישראל בראיון חסן נצראללה לערוץ הראשון של רשות השידור האיראנית (20 בפברואר 2017).

ג. נספח ג': פרשנויות שהופיעו ביומון הלבנוני אלאח'באר המבטא את עמדות חזבאללה (24 בפברואר 2017).

התייחסות לישראל בנאום חסן נצבאללה ביום הזיכרון השנתי לשלושת בכירי הארגון (16 בפברואר 2017)



חסן נצבאללה בנאום ביום הזיכרון השנתי לשלושת השהידים הבכירים של חזבאללה ("המפקדים השהידים"). בתמונה נראות (משמאל) דמויותיהם של ראע'ב חרב, עבאס מוסוי ועמאד מע'ניה, שלושת השהידים הבכירים, שהפכו ע"י חזבאללה לסמל ההקרבה (אלמנאר, 16 בפברואר 2017).

1. ב-16 בפברואר 2017 נשא נצבאללה נאום, אשר בו בחן, בין השאר, כיצד תופסת ישראל את חזבאללה, האם ישראל מתכוונת לצאת למלחמה נגדו ומה מרתיע את ישראל מיציאה למלחמה. במהלך נאומו התפאר נצבאללה ביכולותיו הצבאיות של חזבאללה, שלדבריו הם אלו המגנות על לבנון ומרתיעות את ישראל מלצאת למלחמה נגדה. להלן עיקרי דבריו:

א. ישראל רואה בחזבאללה "איום אסטרטגי", החמור ביותר במכלול האיומים להם היא נתונה. הוא טען, כי לדעת ישראל מדינות ערב אינן מהוות סכנה, צבא סוריה, שבעבר היווה איום, עסוק במלחמה פנימית, ולפיכך נותרה חזבאללה האיום הראשון בחשיבותו. לשיטתו של חזבאללה איראן, המרוחקת אלפי קילומטרים מישראל הינה האיום השני בחשיבותו בעוד ש"ההתנגדות הפלסטינית" (קרי, ארגוני הטרור הפלסטינים) הינה האיום השלישי בחשיבותו.

ב. מאז מלחמת לבנון השנייה נוהגת ישראל לאיים על חזבאללה, כדי להפעיל לחץ תמידי על "סביבת ההתנגדות בלבנון" ועל העם הלבנוני. זאת, באמצעות דיבורים על מלחמה נגד לבנון, אשר בה תופעל "דוקטרינת הצ'אחיה" ותיהרסנה תשתיות לבנון. לטענתו הדיבורים הללו התרבו לאחר בחירתו של דונלד טראמפ לנשיאות ארה"ב אולם כמותם הושמעו גם בעבר. לדבריו למרות הדיבורים הללו 11 השנים שחלפו מאז מלחמת לבנון השנייה התאפיינו בביטחון ובשלום, בדרום לבנון ובשאר חלקי לבנון, למעט "מספר הפרות", אשר קורות מפעם לפעם.

ג. המסר המרכזי בנאומו של נצראללה היה, שכוחו של חזבאללה הוא זה המונע מישראל לצאת למלחמה נגד לבנון. לדבריו, השאלה המרכזית היא "האם הישראלים ירוויחו מהמלחמה הזאת... האם הם ישיגו בה ניצחון מובהק ומוחלט... עם כמה שפחות אבדות בקרב האויב והעורף?". לדבריו התשובה לשאלה זאת אינה קשורה לנשיא טראמפ או לתמיכת ארה"ב בישראל אלא קשורה לכוחה של "ההתנגדות" (קרי, חזבאללה) ו"לסביבה התומכת", שיש לה בלבנון. "זה מה שמגן על המדינה וזה מה שמונע את המלחמה. לא הווטו האמריקאי ולא האישיור האמריקאי".

ד. כהוכחה לטענה שחזבאללה הוא זה שמגן על לבנון ומונע מישראל לצאת למלחמה מתפאר נצראללה ביכולתו של הארגון להסב נזק קשה באמצעות פגיעה ביעדי תשתית חיוניים כגון מיכלי האמוניה בחיפה והכור האטומי בדימונה:

1) נצראללה טוען, כי ההחלטה הישראלית לפנות את מיכלי האמוניה מחיפה התקבלה בשל האיום בנאומו לפני שנה, אשר בו אמר שמיכל האמוניה "שקול לפצצת אטום"³. בנאומו הנוכחי הוא איים, כי גם אם יועבר המיכל למקום אחר תפגע בו חזבאללה וכי ביכולתיו של חזבאללה לפגוע בספינה המובילה את האמוניה (סוגיית הספינה המובילה את האמוניה שבה והוזכרה בתקשורת הישראלית). הוא הוסיף כי "כמובן, תושבי חיפה הודו לחזבאללה, במשך 20-30 שנים הם מתחננים [לפינוי המיכל] ואף אחד לא ענה להם".

2) נצראללה ציין, כי חזבאללה מסוגל לפגוע בכור הגרעיני בדימונה בעזרת הטילים שברשותו וקרא לישראל לפרק את הכור. לטענתו "הכור הזה עתיק, ישן ולא מתפקד ואין צורך בהרבה טילים [כדי להסב נזק לכור]". נצראללה הוסיף, כי ישראל מודעת לכך שאם הטילים [של חזבאללה] יפגעו בכור הזה- היא תיפגע, הישות שלהם תיפגע". נצראללה התפאר כי ביכולתו של חזבאללה להפוך את האיום הגרעיני מצידה של ישראל להזדמנות ולאיום על ישראל: "נהפוך אותו לאיום על ישראל, על ישותה, על תושביה, על מתנחליה ועל כובשיה, אשר כובשים את פלסטין הכבושה".

ה. נצראללה איים ב"הפתעות" כלפי ישראל, שיש בידי חזבאללה, אשר תופעלנה במלחמה הבאה. "הפתעות" אלו מהוות לדבריו חלק מהאסטרטגיה של חזבאללה לקראת המלחמה הבאה: "אתם תופתעו ממה שאנחנו מסתירים. מה שאנחנו מסתירים יכול לשנות מהלך של כל מלחמה, שתהייה איזולת אם [הישראלים] יפתחו בה".

ו. ישראל מורתעת מלצאת למלחמה נגד חזבאללה בשל היכולות שבידה:

1) נצראללה ציין, כי יש הסבורים כי החלטת ישראל לפנות את מיכל האמוניה מחיפה מצביעה על כך שמתקרבת מלחמה נגד לבנון. זוהי אומנם אפשרות אך נצראללה אינו

³ ראו פרסום מרכז המידע מה-25 בפברואר 2016: "נאום האמוניה" של חסן נצראללה: האיום על ישראל ומשמעותיותו".

מסכים עימה, הגם שאין הוא נחרץ בדעתו. מה שניתן לומר הוא, שההחלטה לפנות את מיכל האמוניה מצביעה על מודעותה של ישראל ליכולותיו של חזבאללה.

(2) **אמנם ישראל נהנית מעליונות אווירית אולם גם עליונות זאת אינה גורם, שיניע אותה לצאת למלחמה:** "כולם יודעים כיום, שמלחמה אווירית לבדה אינה מסוגלת להכריע מערכה ולהשיג ניצחון בשום מקום". הדבר הוכח בלבנון, בעיראק וברצועת עזה (מבצע "צוק איתן").

(3) **ישראל נוקטת צעדים הגנתיים לאורך הגבול שלה עם לבנון.** צעדים אלה כוללים בניית גדרות, סגירת ואדיות, חישוב גבעות, אבטחת ישובים ותרגול התוכניות המבצעיות. צעדים אלה מתפרשים ע"י נצראללה כמענה ישראלי הגנתי לאיום ההתקפי של חזבאללה: "דבר מה השתנה, משהו השתנה בשכל הישראלי, בשכל הצבאי הישראלי... ההתנגדות בלבנון כבר אינה רק התנגדות שעומדת, כשהיא מגנה על אדמתה, עומדת ונלחמת ומגנה על אדמתה. לא...". לפיכך מייעץ נצראללה לכל מי שחושש מפני פרוץ מלחמה: "הרגיעו את עצביכם. אל תתרגשו כל-כך מכל מה שאומרים וכותבים...".

נספח ב'

ההתייחסות לישראל בראיון חסן נצראללה לערוץ הראשון של רשות השידור האיראנית



נצראללה בראיון לערוץ הראשון של רשות השידור האיראנית (IRIB1, 20 בפברואר 2017).

2. בראיון שקיים עם הערוץ הראשון של רשות השידור האיראנית, הקדיש נצראללה את מרבית דבריו למעורבות חזבאללה בסוריה ולמקומו ב"ציר ההתנגדות". אולם נצראללה התייחס גם לישראל ו**חזר על כמה מסרים, שהועברו בנאומו ביום הזיכרון השנתי לבכירי חזבאללה** (מסרים המתואמים להערכתנו עם איראן). להלן עיקרי דברי נצראללה בראיון בהקשר הישראלי:

א. **ישראל הגדירה את חזבאללה בתחילת 2017 כ"אויב מספר 1" המהווה האיום המרכזי על ישראל.** לאחר חזבאללה באים איראן וארגוני ה"התנגדות" הפלסטינים. חזבאללה מצידו, רואה במשטר הישראלי **"משטר טרוריסטי לא חוקי"**, המהווה איום על הביטחון והשלום באזור, והוא זה אשר נאבק באיום זה.

ב. **"ניצחונות" חזבאללה בעימותים הקודמים עם ישראל, וביניהם "הניצחון ההיסטורי בשנת 2006"**, (מלחמת לבנון השנייה), **יצרו מאזן אימה בינו לבין ישראל:** "איזון ההרתעה, איזון הפחד ואיזון האימה בין ההתנגדות לישראל". כתוצאה מכך: "אין לישראל האומץ לצאת למלחמה או לקבל את ההחלטות לכך..." נצראללה הביע בטחונו כי הניצחון במלחמה הבאה עם ישראל יהיה גדול יותר מהניצחון במלחמת לבנון השנייה: "אנו לא מודאגים, תמיד מוכנים, ולא מפחדים מישראל..."

ג. **חזבאללה אינו רואה עצמו מחוייב ל"קווים אדומים" במלחמה הבאה נגד ישראל:** לטענת נצראללה ראה עצמו חזבאללה במלחמת לבנון השנייה מחוייב ל"קווים אדומים": "בעוד שהם תקפו ערים ואתרים אזרחיים... אנו נמנעו מלתקוף מקום מרכזי בחיפה שהוא מחסן האמוניה,

למרות שיכולנו לנקוט בצעד זה בכל נקודת זמן⁴. גם עתה נמנע חזבאללה מלעשות זאת משום ש"אנו לא חותרים למלחמה, אנו נמצאים במצב של הגנה". אולם אם ישראל תרצה לכפות מלחמה על לבנון ולפלוש אליה...אזי אנו כבר לא [נהיה] מחויבים לקווים אדומים. מיכל האמוניה ואפילו הכור בדימונה אינם בטוחים. כל נקודה בפלסטין הכבושה יכולה להפוך את המשטר הישראלי לאפר שחור". לשאלה "האם באמת יתקוף חזבאללה את דימונה" השיב נצראללה: "אנו מוכנים לבצע זאת ויש לנו את האומץ לעשות זאת...".

⁴ במגמה להעצים את האיום כלפי ישראל מתרברב נצראללה מתרברב ביכולות שלא היו בידו במלחמת לבנון השנייה. במלחמת לבנון השנייה היו בידי חזבאללה רקטות בעלות רמת דיוק נמוכה, שניתן היה להשתמש בהם לירי לעבר מטרות שטח גדולות (ערים וישובים) ולא לעבר מטרות "נקודתיות". לפיכך, אין ממש בדבריו על "האיפוק" שגילה כביכול ועל "הקווים האדומים", שאימץ לעצמו במלחמת לבנון השנייה. רק לאחר המלחמה העבירה איראן לידי חזבאללה טילים ארוכי טווח בעלי יכולת פגיעה מדויקת בעומקה של מדינת ישראל, שהימצאותם בידי חזבאללה מהווה בסיס למסרי ההרתעה של נצראללה.

פרשנויות שהופיעו ביומון הלבנוני אלאח'באר המבטא את עמדות חזבאללה

1. חיזוק למשמעות ההרתעתית של איומי נצראללה ניתן למצוא במאמר, שהתפרסם בעיתון הלבנוני אלאח'באר, המבטא את עמדות חזבאללה. כתב העיתון עלי חיידר, העוקב אחר ההתפתחויות בישראל, ציין, כי מסריו של נצראללה הינם "מסרי הרתעה", שנועדו לעורר חשש בקרב מקבלי ההחלטות בישראל מפני פתיחת מלחמה נגד בלבנון. לדבריו חזבאללה אינו מתכוון לתקוף יעדים אסטרטגיים בישראל אלא בתגובה לתקיפה מצידה, והאיום בפגיעה בנשק גרעיני הינו "להרתעה ולא למימוש" (מאמרו של עלי חיידר, אלאח'באר, 24 בפברואר 2017).

2. הכתב סבור, כי גם ישראל אינה מתכוונת לתקוף את חזבאללה אלא בתגובה לתקיפה של הארגון. משמעות הדברים, על פי המאמר, היא, שיכולת ההרתעה של חזבאללה פועלת. המאמר מסתיים בהערכה, כי דרך הפעולה היחידה שנתרה לישראל הינה ניהול "עימות מחושב" קרי- "עימות מוגבל, שלא ידחק בחזבאללה לקיים את איומיו". אולם לדעתו של הכתב גם אפשרות זאת טומנת בחובה סיכון, שאחד הצדדים יפרש לא נכון את תגובת הצד השני והמצב יסלים לידי מלחמה. זאת "במיוחד משום שידוע כי בראיית חזבאללה כל פגיעה [בה] מחייבת תקיפה הולמת שתספיק לייצר הרתעה מפני פגיעה נוספת".

3. במאמר נוסף באלאח'באר כתב עלי חיידר, כי העורף הישראלי הפך להיות חלק מחזיתות המלחמה. לדבריו הדבר מרתיע את ישראל, שכן אין לה אינטרס להיכנס למלחמה ארוכה מול אויב בעל יכולות הרסניות. עלי חיידר מציין במאמרו, כי תרחיש שאליו מתכוון צה"ל הינו חדירה של לוחמי חזבאללה לגליל והשתלטותם על יישוב אחד למשך כמה שעות. אולם זה "תרחיש מצומצם", המתעלם מהיכולות של חזבאללה. לחזבאללה יכולות מפותחות יותר וטילים משופרים, מדויקים, הרסניים וארוכי טווח (כתבתו של עלי חיידר, אלאח'באר, 28 בפברואר 2016).